

Abelia: Høringsuttalelse om forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte og forskrift om endring i forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge

Oppheve rett til omgjøring av lån til utdanningsstipend for fag tatt som forbedringsprivatist

Abelia støtter ikke forslaget om at søkere som tar videregående opplæring uten ungdomsrett, og som tar privatisteksamen i fag som er bestått da søkeren hadde ungdomsrett, ikke skal få gjort om lån til utdanningsstipend for de aktuelle fagene.

Vi forstår regjeringen slik at de er bekymret for det de mener er uheldige bieffekter av dagens system for opptak til høyere utdanning. Abelia mener at måten dette best løses på er å foreslå endringer i opptakssystemet, og ikke å straffe ungdom som legger inn tid, ressurser og hundrevis av studietimer for å heve sin kompetanse slik at de blir kvalifisert for de studiene de søker på.

Den foreslåtte endringer vil i tillegg bidra til uønskede sosiale forskjeller og ramme ungdom hvis ambisjon er å komme inn på et studium slik at de i neste omgang kan få seg en jobb og bidra til fellesskapet.

Forslaget treffer i all hovedsak en annen og svakere målgruppe enn den som er tilsiktet

I den allmenne debatten gis det et feilaktig inntrykk av at privatistene som tar opp fag som oftest er de som sikter seg inn på "elitestudier" med meget høye karakterkrav, som for eksempel, medisin, psykologi, juss og krevende ingeniørstudier - typisk på NTNU. Men Abelia har innhentet dokumentasjon fra privatistiskolene Sonans, Metis, og Akademiet, som representerer rundt 80 prosent av privatistmarkedet. Det viser at det er bare omtrentlig 30 prosent av privatistelevene som passer inn under denne kategorien. De resterende 70 prosentene, er elever som tar opp fag for å kunne søke seg inn på mer ordinære studier med moderate karakterkrav, som for eksempel, lærer, sykepleier, politi, samt studier innen økonomi/administrasjon, ingeniør og helse- og oppvekstfag.

To grupper som vil rammes særskilt av endringen er de som skal studere for å bli sykepleiere og lærere. De siste årene har regjeringen innført karakterkrav for enkelte fag for å komme inn på disse studiene, og det er derfor mange som må forbedre karakterene sine før de søker. Når vi vet at dette er yrker det norske samfunnet trenger rekruttering til, virker det lite hensiktsmessig å lage ytterligere hindringer for dem som ønsker å søke seg til disse studiene.

Forslaget vil bidra til økte sosiale forskjeller

Dersom man fjerner muligheten til å få stipend ved forbedringseksamen, vil ikke det nødvendigvis gjøre det mindre attraktivt å ta opp fag. Det vil bare gjøre det mindre tilgjengelig for enkelte grupper i samfunnet. Kuttet vil ramme ujevnt og få uheldige sosiale utslag. De som kommer fra ressurssterke familier vil ha mulighet til å ta opp de fagene de ikke har gode nok karakter i, og vil dermed også få en større mulighet til å komme inn på drømmestudiet. De elevene som ikke har denne muligheten, vil enten ende opp med å studere noe de ikke ønsker eller ikke studere i det hele tatt, fordi de ikke har råd til å finansiere året eller nedbetale et så stort lån.

Ved mange av privatistkolene, blant annet i Oslo, finner vi i hovedsak elever med foreldre med utenlandsk bakgrunn som ofte har lav eller ingen utdanning. Det er godt dokumentert at foreldres utdanningsnivå er en sentral parameter for hvor lang utdanning deres barn tar. Utdanningsnivået er igjen styrende for deres fysiske og psykiske helse og er dermed av stor samfunnsøkonomisk betydning. Hele 80 prosent av guttene på yrkesfag med lavt utdannende foreldre fullfører ikke videregående opplæring på normert tid. Og skulle disse elevene klare å karre seg gjennom videregående, men ende opp med et lavt karaktersnitt, vil de uansett havne bakerst i køen av søkere til høyere utdanning.

Derfor er støtten fra Lånekasse en ordning som bidrar til å utjevne sosiale forskjeller. Støtten gir ungdommer med lavere sosioøkonomisk status mulighet til å bryte et mønster. Å få en ny sjanse til å rette opp valg en tok som 16 åring fordi en ikke så andre muligheter, ikke var motivert nok, ikke var godt nok informert eller ikke trodde en kom til å mestre, er en viktig del av verdigrunnlaget i Norge.

[En symbolsk løsning på et problem som ligger et annet sted](#)

Vi forstår regjeringen slik at de er bekymret for det de mener er uheldige bieffekter av dagens system for opptak til høyere utdanning. Abelia mener at måten dette best løses på er å foreslå endringer i opptakssystemet, og ikke å straffe ungdom som legger inn tid, ressurser og hundrevis av studietimer for å nå sine mål.

Deler av problemet ligger også i mangel på god veiledning fra rådgivere på ungdomsskole- og videregående skole. Årsaken til at mange velger å ta opp fag, er fordi de ikke har blitt informert tidlig nok om hvilke karakterkrav som stilles til ulike studier - som for eksempel lærerstudiet - og at de derfor heller ikke har visst at det er noe de må fokusere på allerede fra Vg1. I stedet for å løse problemet ved å heve terskelen for enkelte når det kommer til å ta opp fag som privatist, så burde man heller fokusere på å heve kompetansen til rådgiverne, og kombinere dette med formelle krav til veiledningskompetanse.

Til slutt vil vi sette et spørsmålstegn ved timingen til forslaget. Vi er midt oppi en pandemi som har gått hardt ut over de unges motivasjon og skole-/studieprogresjon. Regjeringen har foreslått og iverksatt mange gode tiltak for å bøte på dette. Men dette forslaget går dessverre i motsatt retning. Det siste vi burde gjøre nå er å stramme inn og begrense økonomiske støtteordninger til unge som ønsker å styrke sine utdannings- og jobbmuligheter.

[Endring i lån og stipend til reiser ved utdanning utenfor Norden](#)

Abelia støtter ikke forslaget om kutte i stipend til reiser ved utdanning utenfor Norden.

Abelia er bekymret for signaleffekten av å kutte i stipendet akkurat nå. Det blir viktigere enn noen gang å stimulere til at flere reiser ut, og at studenter tar hele eller deler av graden i utlandet. Abelia mener Regjeringen må ha høyere ambisjoner for økt internasjonalisering. Norske universiteter og høyskoler må systematisk arbeide for at minst 50 prosent av studentene i en periode studerer i utlandet. Dette vil gi en internasjonal kompetanse som kan være avgjørende for både studentene og norske bedrifter i årene framover, i lys av økende globalisering.

Endret beregningsmetode for hvor lenge deltidsstudenter og – elever kan få lån og stipend

Abelia støtter regjeringens forslag om å endre beregningen av hvor lenge søkere har rett til lån og stipend, fra antall år til antall studiepoeng, slik at lån og stipend kan tas ut fleksibelt over lengre tid enn åtte år for elever og studenter som tar utdanning på deltid.

Det er tråd med den nylig vedtatte kompetansereformen, og er et viktig grep for å legge til rette for livslang læring med jevnlig kompetansepåfyll gjennom hele arbeidslivet.

